

Mnohem častější kompenzací je žlutá, která se týká "výzkumu jak se z toho dostat". Ovšem zmíněný přístup nemá příliš dlouhé trvání a volba spíše ilustruje beznaděj.

Červená je signifikantní, pokud se nevyskytuje na prvních třech místech.

ŽLUTÁ /4/

Žlutá je nejsvětlejší barvou testu a působí světle a vesele. Červená je hutnější a vážnější, působí proto stimulačně, kdežto žlutá pro svoji světlost a menší hutnost je sugestivnější než červená. Např. i když při žluté vzrůstá tlak krevní, puls a dechová frekvence obdobně jako u červené, stojí za povšimnutí, že průběh je méně stabilní. Základními charakteristikami žluté jsou světlost, reflexivnost, jasnost a její bezobsažná veselost. Žlutá vyjadřuje neutlumenou expanzivnost, odvázanost nebo relaxaci. Oproti zelené /2/, která má sklon způsobovat tenzí indukované kontrakce, což často vede ke křečím nebo záškubům, žlutá představuje relaxaci a dilataci. Psychologicky se relaxací míní uvolnění od břemene problémů, znepokojení nebo omezení.

Žlutá symbolicky koresponduje s vítáním teplých slunečních paprsků, se svatozáří, se svěžím duchem a štěstím. Její smyslovou percepcí je pikantnost, emocionálním obsahem přelétavost plná naděje a orgány parasympatikus s sympatikus. Na rozdíl od červené, která je rovněž spjata s činností těchto systémů je činnost žluté nestálější s nedostatkem koherence a konstruktivnosti na rozdíl od červené. Žluté individuum se může s chutí pouštět do práce, ale jeho pracovitost je závislá od chvilkových rozmarů.

Ze žluté na prvním místě plyne chtění oprostít se a naděje či očekávání většího štěstí, ukazuje i na potřebu vymanit se z nějakého menšího či většího konfliktu. Naděje se váže ke štěstí v některé z jeho nesčetných podob od sexuálního dobrodružství po filosofické osvícení a dokonalost. Žlutá je vždy zaměřená na budoucnost, žene v před, k novému, modernímu, k vybudování, k vyvinutí, k nezformovanému.

Je-li žlutá značně akcentována a kompenzační, netýká se to pouze silné touhy uniknout aktuálním nesnázím, ale i hledání únikové cesty, která by přinesla úlevu, pravděpodobně s tím souvisí i povrchnost, změna pro změnu a nutkavé pátrání po alternativních zkušenostech. Podobně jako u zelené jde i žluté o vážnost a vysoké uznání, ovšem na rozdíl od zelené, která je hrdá a rezervovaná je žlutá neklidná, neustále usilující o vnější prosazení svých ambicí. Pokud je žlutá nutkavá bývá osoba nezřídka lapena závistí.

ŽLUTÁ /4/

Žlutá je nejsvětlejší barvou testu a působí světle a vesele. Červená je hatnější a vážnější, působí proto stimulačně, kdežto žlutá pro svoji světlost a menší hutnost je sugestivnější než červená. Např. i když při žluté vzrůstá tlak krve, puls a dechová frekvence obdobně jako u červené, stojí za povšimnutí, že průběh je méně stabilní. Základními charakteristikami žluté jsou světlost, reflexivnost, jasnost a její bezobrazná veselost. Žlutá vyjadřuje neutlumenou expanzivnost, odvázanost nebo relaxaci. Oproti zelené /2/, která má sklon způsobovat tenzi indukované kontrakce, což často vede ke křečím nebo záškubům, žlutá představuje relaxaci a dilataci. Psychologicky se relaxací míní uvolnění od břemene problémů, znepokojení nebo omezení.

Žlutá symbolicky koresponduje s vítáním teplých slunečních paprsků, se svatozáří, se svěžím duchem a štěstím. Její smyslovou percepci je pikantnost, emocionálním obsahem přelétavost plná naděje a orgány parasympatikus s sympatikus. Na rozdíl od červené, která je rovněž spjata s činností těchto systémů je činnost žluté neustálejší a nedostatkem koherence a konstruktivnosti na rozdíl od červené. Žluté" individuum se může s chutí pouštět do práce, ale jeho pracovitost je závislá od chvílkových rozmarů.

Ze žluté na prvním místě plyne chtění oprostít se a naděje či očekávání většího štěstí, ukazuje i na potřebu vymanit se z nějakého menšího či většího konfliktu. Naděje se váže ke štěstí v některé z jeho nesčetných podob od sexuálního dobrodružství po filosofické osvícení a dokonalost. Žlutá je vždy zaměřena na budoucnost, žene v před, k novému, modernímu, k vybudování, k vyvinutí, k nezformovanému.

Je-li žlutá značně akcentována a kompenzační, netýká se to pouze silné touhy uniknout aktuálním nesnázím, ale i hledání únikové cesty, která by přinesla úlevu, pravděpodobně s tím souvisí i povrchnost, změna pro změnu a nutkavé pátrání po alternativních zkušenostech. Podobně jako u zelené jde i žluté o vážnost a vysoké uznání, ovšem na rozdíl od zelené, která je hrdá a rezervovaná je žlutá neklidná, neustále usilující o vnější prosazení svých am-

Zelená je stálost, žlutá je změna. Zelená je tenze, žlutá relaxace. Mezi těmito póly je konflikt vyvolaný jejich inkompatibilitou. "Zelené" ambice, sebezdůraznění a touha po prestiži soupeří s nadějí žluté, že bude dosaženo štěstí a dobrodružství. Pokud převládá zelená je hladké svalstvo ve stavu trvalého napětí, výsledkem pak mohou být patologické poruchy žaludku a střev, případně srdce a oběhového systému - základem často bývají nadměrné ambice. V případě, že toto napětí je nesnesitelné, je obvykle zelená odmítnuta a kompenzována preferencí žluté.

Když je žlutá odmítána a kladena na 6., 7. nebo 8. místo, byly naděje individua zklamány, stojí tvář v tvář prázdnotě a cítí se izolováno a odříznuto od druhých. Za tak závažné nálady jsou světlost a bezobsažná kvalita žluté považovány za nepřijatelné a povrchní, zklamání je tím větší, čím blíže je žlutá na konci řady. Z odmítnutí žluté vyplývá "vření", které je důsledkem zklamání a pocitu, že se naděje neuskuteční. Toto "vření" se může zformovat v iritabilitu, ztrátu odvahy nebo nedůvěru a podezřívání druhých z nekalých záměrů. Zvažíme-li, že mnoho lidí prospívá a přežívá pouze zásluhou svých nadějí a očekávání, pak je patrné, jak ničující vliv může mít beznaděj - odmítnutí žluté ukazuje na alarmující deprivaci v mnoha aspektech života. Odmítnutím žluté znamená: "pokus nevystavovat se izolaci, dalším ztrátám a zklamáním".

Kompenzace má různé podoby. Často je na první místo kladena modrá s tím, že klid a jednota jsou prostředky, které umožní dosažení přiměřené spokojenosti. V odmítnutí žluté a preferování modré se odráží tendence lpět a záviset na důvěrném příteli. Tato kombinace se běžně vyskytuje u masochistického typu závislosti.

Pokud jsou základní kompenzační metodou charakteristiky zelené, pak je pokus založen na úsilí, dosáhnout jistoty, postavení a prestiže.

Pokud se vyskytne na prvním místě červená /žlutá na konci řady/ je vyhledáváno dobrodružství, intenzivní zkušenost - zvláště sexuální výstřelky se staly prostředky úniku od pocitu zklamání a izolace.

Žlutá je signifikantní pokud se nevyskytuje mezi 2. až 5. místem.

FIALOVÁ /5/

Fialová je směsí červené a modré, ačkoliv vznikla zcela nová a odlišná barva, podržuje si některé charakteristiky obou. Je červeno-modrým amalgámem i když ztratila jednoznačnost intencí obou barev. Fialová se pokouší sjednotit impulsivní výboje červené a laskavé oddání se modré. Stává se tak představitelem "identifikace", druhem mystické jednoty, vysokým stupněm senzitivní intimity, který vede k úplnému prolnutí subjektivního a objektivního, takže vše co je myšleno a požadováno musí být skutečností. Do jisté míry tu jde o okouzlení, o sen, který se stal faktem, magický stav v němž jsou všechna přání splněna - osoba, která dává přednost fialové chce úspěšně naplnit "magické" vztahy. Nejenom, že chce splynout, ale současně chce okouzlit a oslnit druhé a sama být jimi v nějakém stupni okouzlena. Jde o magickou identifikaci, kde dosud neexistuje rozdíl mezi subjektem a objektem.

Fialová může znamenat identifikaci buď jako intimní a erotické smíšení nebo může vést k intuitivnímu a senzitivnímu porozumění. Ovšem fialová obsahuje nereálnou a přáním nasycenou kvalitu, která může znamenat identifikaci jako neschopnost diferencovat nebo jako nerozhodnou kolísavost, jejímž důsledkem může být nezodpovědnost.

Mentálně zdravý člověk bude běžně upřednostňovat některou ze základních barev spíše než fialovou, na druhé straně mentálně a emocionálně nezralý preferuje fialovou. Např. z 1 600 preadolescentů školního věku preferovalo 75 % fialovou barvu. Statistické zhodnocení sebraných dat od iránců, afričanů a brazilských indiánů ukazuje signifikantní preferenci fialové ve srovnání s Evropou. Erbsloehovy výzkumy ukazují, že glandulární a hormonální aktivita vede k preferenci fialové a že se preference vyskytuje i při dysfunkci štítné žlázy. Hyperthyreoidismus /psychosomatický/

je stav, který je následkem dlouhodobě působícího stresu, šoku nebo důsledkem nepříznivých podmínek v raném období života /strach či násilí/ - emocionalita je značně nestabilní a není pod kontrolou. Hyperthyreoidici potřebují zvláštní porozumění, vlídné zacházení a něžnosti, které by utišily jejich obavy. Totéž lze říci i o ženách v průběhu těhotenství, v tomto období bývají mnohé z nich emočně nejisté.

To, že preadolescenti dávají ve své hierarchii barev na první místo fialovou ukazuje na okolnost, že dosud svět pokládají za magické místo, v němž stačí pouze třít Aladinovu lampu, aby otrok

přinesl to, co si přejí - je to postoj, který jistě má své opodstatnění, ale je neadaptivní přetrvá-li do dospělosti.

Homosexuál nebo lesbička vyjadřují emocionální nejistotu kompenzační fialovou. V tomto případě jde o lidi, které emocionální obavy vedou k tomu, aby si kolem sebe vytvořili pohádkový svět, v němž by našli ztracený klíč. Ačkoli je pro oba druhy homosexuality preference fialové signifikantní, neplatí opak, že fialová nutně implikuje homosexualitu /praktiky nebo sklony/.

Pokud se fialová vyskytuje na prvním místě je třeba zjistit, na co to vlastně ukazuje. Zda jde o emocionální nezralost preadolescenta, která trvá i v dospělosti. V takovém případě bude mít osoba sklon k nereálnému, s obtížemi bude odlišovat praktické od vysněného. Nebo jde o důsledek hormonální malfunkce, resp. některou jinou podmínku, která vede k emocionální nezralosti? Je-li tomu tak, pak bude mít tato osoba specifickou potřebu senzitivního pochopení partnerem, se kterým by se mohla identifikovat. Pokud nepůjde ani o tuto eventualitu, pak si taková osoba přeje, aby byla uznávána pro šarm a kouzlo, pro rozkošné manýry a příjemné způsoby - chce druhé okouzlit. Vůči druhým je senzitivní a vnímavá, ale nepřeje si, aby byla do vztahů zanášená odpovědnost.

V případě, že je fialová kladena na osmé místo, může být touha po mystickém splnutí s druhými odmítána nebo potlačena buď proto, že usoudila na nemožnost jejího naplnění, případně proto, že okolnosti jsou zcela nepříznivé. Vede to ke kritické rezervovanosti a neochotě s kýmkoli se hluboce vázat, ať již osobně nebo profesionálně, pokud si nebude plně jista, že vzájemnost bude plně opětována. Současně je potřeba identifikace a intuitivního porozumění promítána spíše do věcí než do lidí, vzniká tak extetické chápání, schopnost dospět k vlastnímu nezávislému úsudku a vzrůstající sklon zaměstnávat se záležitostmi profesionálními nebo vědeckými.

Fialová není signifikantní, pokud se vyskytuje mezi 3. a 7. místem a v případě těhotenství nebo preadolescence na místě prvním a druhém.

HNĚDÁ /6/

Hnědá je tmavě žluto-červená. Impulzivní vitalita červené je redukována, ztlumena a tím, že je tmavší, také působí klidněji. Hnědá blokuje expanzivní, "tvořivý impuls", aktivní vitální sílu červené. Vitalita už není aktivně účinná, ale pasivně receptivní a smyslová.

Hnědá zastupuje pocíťování jednotlivými tělovými smysly. Je smyslová, s přímým vztahem k tělesnému a její místo v řadě ukazuje na senzorický stav těla. Např. pokud se hnědá vyskytuje v indiferečním pásmu /kde statisticky se vyskytuje nejčastěji/, pak na uspokojení smyslu a na tělesný stav není kladen příliš velký důraz. Souvisí to pravděpodobně s tím, že se zdraví a tělesnému pohodlí věnuje jen velmi malá pozornost. Při tělesných obtížích a za nepohodlí se hnědá posouvá k začátku řady, zdůrazňují se tím tělesné obtíže, zvýšená potřeba podmínek, které by vedly k odstranění nepohody.

Lidé, kteří kladou důraz na hnědou jsou vypuzeni a nezakořeneční, nemají krb, u něhož by se mohli uvolnit a pobýt v klidu, mají malou naději na bezpečí a tělesná uspokojení. Částečně je to případ osob, ze kterých se zásluhou druhé světové války staly bezdomovci. A to ne proto, že by byla jejich těla fyzicky vnímavější, ale proto, že nenašly žádné místo, kde by se mohly cítit bezpečny a kde by měly radost z komfortu, jímž by se obklopily. Hnědá tedy ukazuje na důležitost zapuštění "kořenů", krbu, blízkých přátel, vzájemné a intimní jistoty.

Pokud se hnědá vyskytuje v první polovině řady, zvláště na prvních dvou místech, ukazuje to na vzrůstající potřebu fyzického pohodlí a smyslového uspokojení a oproštění se od takových situací, které způsobují nepohodu. Může se to krátce týkat jak obavy z aktivního tělesného onemocnění, tak i ovzduší konfliktu či /přítomnost/ problémů, o nichž se individuum domnívá, že jsou nad jeho síly. Cokoli, co nepříznivě ovlivňuje smyslový stav těla, zvyšuje potřebu nalézt bezpečnější prostředí.

Pokud je hnědá kladena na osmé místo je potřeba relaxované pohody zcela odmítána. V tomto případě je tělesné pohodlí a smyslové uspokojení interpretováno jako slabost, kterou je třeba překonat. Člověka, který odmítá hnědou je třeba chápat jako jedince

hrubšího zrna, který touží po tom, aby čněla jeho individualita. Nepřijímá stádnost a inter-závislost hnědé ani jakékoli protěžování zájmů těla. Potlačená schopnost "zakoušet potěšení z tělesných pocitů" může způsobit deficit, který vede k úzkosti a vyžádá se některou formu kompenzačního chování - včetně eventuální nutkavé sexuální aktivity.

Hnědá je signifikantní pokud se nevyskytuje mezi pátým až sedmým místem.

ČERNÁ /7/

Černá je nejtmaší barvou a ve skutečnosti je negací barvy. Černá je absolutní mezí, za níž se zastavuje život, je výrazem ideje nic, vyhasnutí. Černá svým "NE" je opozicí k "ANO" bílé. Bílá je čistá stránka, na níž bude teprve příběh napsán, černá je konec, za nímž už nic není. V celém Lüscherově testu je bílá, ve zkrácené verzi uvedena není, platí však že bílá a černá jsou dva extrémy, Alfa a Omega, začátek a konec. V testu osmi barev se nejvíce přibližuje bílé světle žlutá, která je indikátorem "extrémního" chování jednoho druhu oproti druhému.

Černá je negací o sobě, představuje vzdání se, ultimativní kapitulaci nebo zřeknutí se a má silný vliv na každou barvu, která je s ní seskupena, zdůrazňuje a zesiluje charakteristiky této barvy.

Vyskytuje-li se černá v první polovině testu, zejména na prvních třech místech, bývá výsledkem kompenzačního chování velmi extrémní povahy. Kdo klade černou na první místo, chce se zřící všeho, tvrdošíjně protestuje proti stávajícímu stavu, na kterém neshledává nic, co by mělo přetrvat. Bouří se proti OSUDU, případně proti vlastnímu osudu a při této revoltě má sklon jednat ukvapeně a nemoudře.

Pokud klade někdo černou na druhé místo, doufá, že vše mu poskytne barva na místě prvním. Je-li jí červená, doufá, že uspokojí-li svoji nadměrnou žádostivost dosáhne úplné kompenzace. Předchází-li černou modrá očekává, že absolutní klid upraví narušenou harmonii a emoční zmatek. V případě, že je před černou žlutá domnívá se, že pouze prostřednictvím abrubtního nebo katastrofického činu může ukončit svoje nesnáze. Šedá s černou - doufá, že zůstane-li nezaangažován překoná vše, co je běžně nesnesitelné.

Když je černá na třetí pozici, ukazuje na způsob, jakým kompenzace probíhá, barva na prvním a druhém místě řady. A tak jako v případě šedé, barvy, které se vyskytují v prvním výběru před černou a v druhém za ní a v obou případech zůstávají v první polovině testu, jsou rovněž syceny úzkostí.

Nejčastěji je kladena černá na osmé místo a představuje více nebo méně normální žádost nezříkat se a mít přehled přes vlastní

konání a rozhodování. Ovšem je-li tato pozice ukazatelem úzkosti, pak jakákoli ztráta či deprivace jsou zdrojem konfliktu, individuum zjišťuje, že je velmi obtížné nezříkat se a nechce se nadále ohrožovat dalšími požadavky.